ނަބީބޭކަލުންގެ މިޢުރާޖު

އިސްލާމިކަންތައްތަކާ ބެހޭ ވުޒާރާ
ދިވެހިރާއްޖެ

بسم الله الرحمن الرحيم

ޝާއިޢުކުރީ:

އިސްލާމީކަންތައްތަކާ ބެހޭ ވުޒާރާ

ފުރަތަމަ ޗާޕް

2025

އިސްލާމީކަންތައްތަކާ ބެހޭ ވުޒާރާގެ ފޮތް ޝާއިޢުކުރި ނަންބަރު

(FRM)142-C1/INDIV/2025/31

އިންޓަރނޭޝަނަލް ސްޓޭންޑަޑް ބުކް ނަންބަރު (އައި.އެސް.ބީ.އެން)

ލޭއައުޓް ކުރީ

ޕަބްލިކޭޝަން ޔުނިޓް

ކަވަރ ޑިޒައިންކުރީ

އިސްލާމިކް ސްޓޫޑިއޯ

© ކޮޕީ ރައިޓް

މިފޮތުގެ އެންމެހައި ޙައްޤުތައް ވަނީ އިސްލާމީކަންތައްތަކާ ބެހޭ ވުޒާރާއަށެވެ.

މިފޮތް ނުވަތަ މިފޮތުން ބައެއް ނަމަވެސް ނަކަލުކޮށްގެން ވިޔަފާރީގެ އުސޫލުން

ފިހުރިސްތު

އިސްލާމީ ކަންތައްތަކާ ބެހޭ ވަޒީރު ޑޮކްޓަރު މުޙައްމަދު ޝަހީމް
ޢަލީ ސަޢީދުގެ ބަސް 8

إبراهيم عليه السلام 15

إسماعيل عليه السلام 16

شعيب عليه السلام 17

موسى عليه السلام 18

داود عليه السلام 19

سليمان عليه السلام 20

زكريا عليه السلام 21

محمد عليه الصلاة والسلام 23

ނަބީބޭކަލުން 24

بسم الله الرحمن الرحيم

އިސްލާމީ ކަންތައްތަކާ ބެހޭ ވަޒީރު

މާލެ،

ދިވެހިރާއްޖެ

އިސްލާމީ ކަންތައްތަކާ ބެހޭ ވަޒީރު ޑޮކްޓަރު މުހައްމަދު ޝަހީމް އަލީ ސަޢީދުގެ ބަސް

الحَمدُ للهِ رَبِّ العالَمِيْنَ، والصَّلاةُ والسَّلامُ عَلَى أَشْرَفِ الأَنْبِيَاءِ والمرْسَلِيْنَ، سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَأَصْحَابِه أَجْمَعِينَ، ومَنْ تَبِعَهُم بِإحسانٍ إِلَىَ يَومِ الدِّينِ، وَبَعْدُ:

ނަމާދަކީ އެންމެހައި ނަބީބޭކަލުންނާއި ރަސޫލުބޭކަލުންގެ ކިބައިން އަޅުގަނޑުމެންގެ މި އުންމަތާ ހަމައަށް ވާރުތަވެފައިވާ ދަތިވެރި

އަޅުކަމެކެވެ. އެންމެހައި ނަބިއްޔުންނާއި

ރަސޫލުންނަށް މާތްالله ކުރައްވާން

އަޅުކުރައްވައިފައިވާ އަޅުކަމެކެވެ. އެ ކަން ކީރިތި

ޤުރްއާނުން އެކަނި ވެސް ވަރަށް ރަނގަޅަށް

ސާފުވެއެވެ .

އެކި އުންމަތްތަކަށް ނަމާދު

ފަރުޟުކުރައްވައިފައިވަނީ އެކި މިންވަރަށްކަމަށް

ވިޔަސް އެއީ ހަޤީޤަތުގައި ހުރިހައި ނަބީބޭކަލުންގެ

މިޢުރާޖެވެ .

އަޅުގަނޑުމެންގެ އުންމަތަށް ދުވާލަކު ފަސް ނަމާދު

ފަރުޟުކުރެއްވުމުގެ ކުރީން ވެސް ނަމާދުކީ މި

އުންމަތަށް ވެސް ޝަރުޢުކުރައްވައިފައިވާ
އަޅުކަމެކެވެ. ދުވާލަކު ފަސް ނަމާދު މި އުންމަތަށް
ފަރުޟުކުރެއްވީ ކައު ސާހިބާ މުޙައްމަދު صلى الله
عليه وسلم މިޢުރާޖުއަރައިވަޑައިގަތް ރޭގައެވެ.
ފަންސާސް ނަމާދުގެ ދަރުމައާއި ސަވާބު ލިބެނިފައިވާ
ގޮތުން ފަސްނަމާދު މި އުންމަތަށް މާތް الله
ފަރުޟުކުރެއްވިކަން އެކަލޭގެފާނަށް الله سبحانه
وتعالي އެންގެވީ އެއްވެސް ވާސިޠާއެއް މެދުވެރިއެއް
ނެތި ސީދާ އެކަލާނގެ ބަސްފުޅުންނެވެ.
އެހެންކަމުން ނަމާދުގެ މުހިންމުކަމާ މެދު ސުވާލު
އުފެދޭނެ ޖާގައެއް ނެތެވެ.

މި ފޮތުގައި މި ހިމަނައިލަނީ އެކިއެކި ނަބީބޭކަލުންނަން ނަމާދު އަދާކުރައްވާން މާތް الله ކުރައްވައިފައިވާ އަމުރުފުޅުތަކާއި އަދި ބައެއް ނަބީބޭކަލުން އެ ކަމުން ރައްކާތެރިކޮށްދެއްވުން އެދިވަޑައިގެން ކުރެއްވި ދުޢާތަކާއި އަދި އެކިއެކި ނަބީ ބޭކަލުންނާއި ރަސޫލުބޭކަލުންނާއި ނަބީބޭކަލުންނާ ނަމާދާ ހުރި ގުޅުން ދޭހަވާ ބައެއް އާދަތްތަކާއި އެ އާދަތްކުގެ މާނައެވެ. އެހެންކަމުން الله سبحانه وتعالي ނަމާދަށް ބާރުއަޅުއްވައިފައިވާ މިންވަރާއި ނަބީބޭކަލުން ނަމާދާ މެދު ރައްކާތެރިވެވަޑައިގަތް މިންވަރު މި ފޮތުން ހާމަވާނެއެވެ.

މިއީ އިސްލާމީ ރިސާލަތު ދިވެހި އުންމަތަށް ފަތުރައި އިސްލާމީ މުޖުތަމަޢެއް ޤާއިމުކުރުމަށް ޓަކައި މި ވުޒާރާއިން ކުރާ މަސައްކަތުގެ ތެރޭގައި ހިމެނޭ މަސައްކަތެކެވެ. އިސްލާމީ ކަންތައްތަކާ ބެހޭ ވުޒާރާގެ އެދުމުގެ މަތިން މި ގޮތް ތަރުޖަމާކުރީ މިނިސްޓަރ އޮފް ސްޓޭޓް ފޮރ އިސްލާމިކް އެފެއާޒް ޑރ. މޫސާ އަންވަރު ހަސަނެވެ. އެ ކަމަށް ޓަކައި އެ މަނިކުފާނަށް ޝުކުރުދަންނަވަމެވެ. މާތް اللّٰه އެ މަނިކުފާނަށް ހެޔޮ ޖަޒާ ދެއްވާށިއެވެ!

އަދި އަހަރެންނަކީ ނަމާދަށް ރައްކާތެރިވެ، اللّٰهގެ ދީންމަތީގައި ފުރިހަމައަށް ސާބިތުވެ ތިބޭ ބަޔެއްކަމުގައި ލައްވާށިއެވެ! އާމީން!

وصلى الله على سيدنا محمد وعلى آله وصحبه أجمعين

މުޙައްމަދު ޝަހީމު ޢަލީ ސަޢީދު
އިސްލާމީކަންތައްތަކާ ބެހޭ ވަޒީރު

ނަމާދަކީ މުވައްޙިދުންގެ ރޫހުގެ ތޮނިމީޅުކަމެވެ. އަޚުލުޤީންގެ ބޭސްބާނެވެ. ބިރުވެރިވާ މީހުންގެ ނަފުސުގެ ތަރްބިޔަތެވެ. މާތް الله އުނަގަންނަވާ މުއުމިނުން އަޚުންނަން ދެއްވައިދެއްވާ ހިދާޔަތުގެ ޚަބުރުދަތެވެ. ހުރިހައި ނަބީބޭކަލުންނާއި ރަސޫލުބޭކަލުންނަން ފަރުޟު ކުރައްވައިދެއްވާ އަރުކާނެކެވެ.

إبراهيم عليه السلام

إِبْرَاهِيمُ عَلَيْهِ السَّلَامُ ކުރެއްވި ދުޢާފުޅެއްކަމަށް މާތް الله ވަޙީކުރައްވައިފައިވަނީ މި ބަހައިންނެވެ. ﴿رَبِّ اجْعَلْنِي مُقِيمَ الصَّلَاةِ وَمِن ذُرِّيَّتِي ۚ رَبَّنَا وَتَقَبَّلْ دُعَاءِ﴾ (سورة إبراهيم ٤٠) މާނައީ: "އަޅުގެ ވެރި ރަސްކަލާނގެ! އަޅާއި، ނަމާދު قائمކޮށް އުޅޭ މީހެއްކަމުގައި ލައްވާނދޭވެ! އަދި އަޅާގެ ދަރީންކުރެންވެސް ވެސްމެއެވެ. އަހަރެމެންގެ ވެރިރަސްކަލާނގެ! އަދި އަޅުގެ دعاء، قبول ކުރައްވާނދޭވެ!"

إسماعيل عليه السلام

إِسْمَاعِيلُ عَلَيْهِ السَّلَامُއާ ބެހޭ ޤުރުއާން މާތް الله ވަޙީކުރައްވައިފައި ވަނީ މި ފަދައިންނެވެ. ﴿وَكَانَ يَأْمُرُ أَهْلَهُ بِالصَّلَاةِ وَالزَّكَاةِ وَكَانَ عِندَ رَبِّهِ مَرْضِيًّا﴾ (سورة مريم: ٥٥) މާނައީ: "އަދި އެކަލޭގެފާނުގެ أهل ވެރިންނަށް، ނަމާދުކުރުމަށާއި، زكاة ދީ އުޅުމަށް، އެކަލޭގެފާނު أمر ކުރައްވާކަމުގައިވިއެވެ. އަދި އެ ކަލޭގެފާނުގެ ވެރިރަސްކަލާނގެ حضرة ގައި، ރުއްސެވުންލިބިވަޑައިގެންވާ ބޭކަލަކުކަމުގައި އެ ކަލޭގެފާނު ވިއެވެ."

شعيب عليه السلام

شُعَيْبُ عَلَيْهِ السَّلَامُއާ ބޭބޭ ގޮތުން މާތް الله ވަޙީކުރައްވަވައިދެއްވި ވަނީ މި ގޮތުންނެވެ. ﴿قَالُوا يَا شُعَيْبُ أَصَلَاتُكَ تَأْمُرُكَ أَن نَّتْرُكَ مَا يَعْبُدُ آبَاؤُنَا أَوْ أَن نَّفْعَلَ فِي أَمْوَالِنَا مَا نَشَاءُ ۖ إِنَّكَ لَأَنتَ الْحَلِيمُ الرَّشِيدُ﴾ (سورة هود ٨٧) މާނައީ: "އެއުރެން ދެންނެވީއެވެ. އޭ شعيبގެފާނެވެ! ތިމަންމެންގެ ކާބަފައިން އަޅުކަންކޮށް އުޅުނު ތަކެއްޗި ދޫކޮށްލުމަށް، ނުވަތަ ތިމަނ ◌ްމެންގެ މުދާތަކާ މެދު ތިމަންމެން އެދޭ ގޮތަކަށް ކަންތައްކުރުން ދޫކޮށްލުމަށް، ކަލޭގެފާނުގެ ނަމާދު،

ކަލޭގެފާނަށް أمر ކުރަނީތޯއެވެ! ހަމަކަށަވަރުން، ކަލޭގެފާނީ ކެތްތެރި، ވިސްނުންފުޅު ފުރިހަމަ ބޭކަލަކީމުއެވެ. (ނޯޓް: އެއުރެން މި ގޮތަށް ދެންނެވީ، މަލާމާތެއްގެ ގޮތުގައިކަމަށް مُفَسِّرُން ލިޔުއްވައިފައިވެއެވެ.)"

موسى عليه السلام

مُوسَى عَلَيْهِ السَّلَامُއާ ބޭހެ ގޮތުން މާތް الله ވަޙީކުރައްވައިފައިވަނީ މި ފަދައިންނެވެ. ﴿إِنَّنِي أَنَا اللَّهُ لَا إِلَٰهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدْنِي وَأَقِمِ الصَّلَاةَ لِذِكْرِي﴾ (سورة طه ١٤)

މާނައީ: "ހަމަކަށަވަރުން، ތިމަންރަސްކަލާނގެއީ

إلهَއަކު ނުވީ، ތިމަންރަސްކަލާނގެ اللهُއެވެ. ދެން، ތިމަންރަސްކަލާނގެއަށް ކަށަވަރުން އަޅުކަންކުރައްވާށެވެ! އަދި ތިމަންރަސްކަލާނގެ ހަނދުމަކުރުއްވުމަށް ޞަލާތި، ނަމާދު قائمކުރައްވާށެވެ!"

داود عليه السلام

دَاوُدُ عَلَيْهِ السَّلاَمُއާ ބެހޭ ގޮތުން މާތް الله ވަޙީކުރައްވައިފައި ވަނީ މި ފަދައިންނެވެ. ﴿وَظَنَّ دَاوُودُ أَنَّمَا فَتَنَّاهُ فَاسْتَغْفَرَ رَبَّهُ وَخَرَّ رَاكِعًا وَأَنَابَ﴾ (سورة ص ٢٤)
މާނައީ: "އަދި داودގެފާނަށް ތިމަންރަސްކަލާނގެ އެ

ކަލޭގެފާނު امتِحَانކުރެއްވީކަން އެނގިވަޑައިގެންފިއެވެ. ފަހެ، އެކަލޭގެފާނުގެ ވެރިރަސްކަލާނގެ حضرةއަށް ފާފަފުއްސެވުން އެދި ދަންނަވައިފިއެވެ. އަދި سجدة އަށް ވެޓިވަޑައިގެން توبة ވެވަޑައިގަތެވެ."

سليمان عليه السلام

سُلَيْمَانُ عَلَيْهِ السَّلَامُއާ ބެހޭ ގޮތުން މާތް الله ވަޙީކުރައްވައިފައިވަނީ މި ފަދައިންނެވެ. ﴿فَقَالَ إِنِّي أَحْبَبْتُ حُبَّ الْخَيْرِ عَن ذِكْرِ رَبِّي حَتَّىٰ تَوَارَتْ بِالْحِجَابِ﴾ (سورة ص ٣٢) މާނައީ: "ފަހެ، އެ ކަލޭގެފާނު

ވިދާޅުވިއެވެ. ހަމަކަށަވަރުން، އަހުރެންގެ ވެރި ރަސްކަލާނގެ ހަނދުމަކޮށް ذِكر ކުރުން ގިނަވައި، އިރު ގަރުދާވެ ނިވައިވެއްޖައުމަށް ދާނދެން އަހަރެން ތޯބިކުރުން، އަހުރެންނަށް އިސްކުރެވިއްޖެއެވެ."

زكريا عليه السلام

زَكَرِيَّا عَلَيْهِ السَّلاَمُއާ ބެހޭ ގޮތުން މާތް الله ވަޙީކުރައްވައިފައި ވަނީ މި ފަދައިންނެވެ. ﴿فَنَادَتْهُ الْمَلاَئِكَةُ وَهُوَ قَائِمٌ يُصَلِّي فِي الْمِحْرَابِ أَنَّ اللَّهَ يُبَشِّرُكَ بِيَحْيَىٰ مُصَدِّقًا بِكَلِمَةٍ مِّنَ اللَّهِ وَسَيِّدًا وَحَصُورًا وَنَبِيًّا مِّنَ الصَّالِحِينَ﴾ (سورة آل عمران ٣٩) މާނައީ: "ދެންފަހެ،

ވެ ކަލޭގެފާނު محراب ގައި ނަމާދުކުރައްވުމުގައި قائم

ވެވަޑައިގެން ހުންނަވަނިކޮށް، އެކަލޭގެފާނަށް،

ملائكةން ގޮވައިލައްވައި ދެންނެވިއެވެ.

ހަމަކަށަވަރުން، الله، ކަލޭގެފާނަށް يحيىގެފާނު

ދެއްވާނެކަމުގެ އުފާވެރި خبر ދެއްވައެވެ. اللهގެ

حضرةންގާ كلمةއެއް ތެދުކުރައްވާ ބޭކަލެއްގެ

ގޮތުގައެވެ. އަދި، (އެކަލޭގެފާނު ވާނީ) މާތް

ސާހިބުއްކަލަކަމުގައި، އަންހެނުންނާ ދުރުހެލިވެ

ހައްގާތޮޑިވެވަޑައިގެންނެވި ބޭކަލެއްކަމަށާއި، صالح ންގެ

ތެރެއިންވާ ނަބީބޭކަލެއްކަމަށެވެ."

محمد عليه الصلاة والسلام

ނަބިއްޔާ مُحَمَّدٌ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ އާ ބާރު ގޮތުން މާތް الله ވަޙީކުރައްވައިފައި ވަނީ މި ފަދިންނެވެ. ﴿أَقِمِ الصَّلَاةَ لِدُلُوكِ الشَّمْسِ إِلَىٰ غَسَقِ اللَّيْلِ وَقُرْآنَ الْفَجْرِ ۖ إِنَّ قُرْآنَ الْفَجْرِ كَانَ مَشْهُودًا﴾ (سورة الإسراء ٧٨) މާނައީ: "އިރު ދުލުން ފިލުމުން، ރޭގަނޑުގެ އަނދިރިކަމާ ހަމައަށް، ކަލޭގެފާނު ނަމާދު قائمކުރައްވާށެވެ! (އެބަހީ: މެންދުރު ނަމާދާއި، عصر ނަމާދާއި، مغرب ނަމާދާއި، عشاء ނަމާދު قائمކުރައްވާށެވެ!) އަދި ފަތިސްނަމާދު ކުރައްވާށެވެ! ހަމަކަށަވަރުން، ފަތިސްނަމާދަކީ،

(ޚާޒަނަތުގެ ملائكةންނާއި ދުވާރުގެ ملائكة

ންގެ ތަފާތުކުރުން) ހެޔި ލިބިގެންވާ ނަވާއެއްކަމުގައި

ވިއެވެ."

ނަބިއްޔުން

ޢުމުރަ ގޮތެއްގައި ނަބިއްޔުންނާ ބެހޭ

ގޮތުން މާތް الله ވަޙީކުރައްވައިފައިވަނީ މި

ތަކަހިންނެވެ. ﴿أُولَٰئِكَ الَّذِينَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِم مِّنَ النَّبِيِّينَ مِن ذُرِّيَّةِ آدَمَ وَمِمَّنْ حَمَلْنَا مَعَ نُوحٍ وَمِن ذُرِّيَّةِ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْرَائِيلَ وَمِمَّنْ هَدَيْنَا وَاجْتَبَيْنَا ۚ إِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ آيَاتُ الرَّحْمَٰنِ خَرُّوا سُجَّدًا وَبُكِيًّا﴾ (سورة مريم ٥٨) މާނައީ: "އެ

ބޭކަލުންނަކީ، آدمގެފާނުގެ ދަރިކޮޅުން ވަޑައިގަތް

ނަބިއްޔުން ކުރެ، އެ ބޭކަލުންގެ މައްޗަށް الله،

نعمةދެއްވި ބޭކަލުންނެވެ. އަދި ތިމަންރަސްކަލާނގެ،

نوحގެފާނާ އެކުގައި (ނަވުގައި) އުފުއްލެވި މީހުންގެ

ތެރެއިންނާ ބަޔެކެވެ. އަދި إبراهيمގެފާނާއި

إسرآءيلގެފާނުގެ ދަރިކޮޅުންނާ ބަޔެކެވެ. އަދި

ތިމަންރަސްކަލާނގެ ތެދުމަގު ދައްކަވައި،

خيارކުރެއްވި މީހުންގެ ތެރެއިންނާ ބަޔެކެވެ. އެ

ބޭކަލުންގެ މައްޗަށް رحمنވަންތަ ރަސްކަލާނގެ

آيةތައް ކިޔެވޭ ހިނދު، އެ ބޭކަލުން

ކީރިތިކުރައްވަދުން سجدة އަށް

ތިރިވެވަޑައިގަންނަވައެވެ."

އިސްލާމިކަންތައްތަކާ ބެހޭ ވުޒާރާ

ދިވެހިރާއްޖެ

١٤٤٧

2025